*І чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 68. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го КВІТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 10, 1964 No. 68. VOL. LXXI.

АМЕРИКА З УСПІХОМ ВИПУСТИЛА НОВУ РАКЕТУ В ПІДГОТОВІ ПОДОРОЖІ НА МІСЯЦЬ

Кемп Кеннеді, Флорида. — 8-го квітня Крайова Аеронавтична й Космічна Адміністрація з повним успіхом випробувала нову ракету і кабіну з довгого пляну подорожі на Місяць, яку мають відбути американські астронавти перед 1970-им роком. Нова 7 000 фунтова кабіна Джемінай була випущена в космічні простори за допомогою далекосяжної ракети Титан II о год. 11-ій перед полуднем, і її лет відбувся згідно з пляном. Таким чином Космічна Адміністрація почала свої дії, що мають довести до успішної подорожі на Місяць. Ці дії були перервані 11 місяців тому, коли закінчився був останній лет астронавтів із проєкту Меркурій. При кінці серпня ц. р. має відбутися дальша проба, і тоді кабіна Джемінай має перелетіти 2 000 миль вздовж Карібського моря. І та друга проба буде без астронавтів, подібно як і проба з 8-го квітня, коли летіла в космос сама тільки кабіна, то при кінці цього року в кабіні Джемінай летітимуть довкола Землі два астронавти та випробовуватимуть і кабіну і ті прилади, що в ній будуть для наукових дослідів. Кабіна Джемінай має вигляд дзвона і подібна до кабін Меркурія, але вона значно більша. Вона летіла довкола Землі в найбільшій віддалі 204 миль від Землі, а в найменшій — 99.6 милі. Ці віддалі еліпси були дещо більші, як плянувалося, але це не є шкідливе, бо щоб їх зменшити, то треба буде зменшити трохи силу ракети, що викидає кабіну в космос.

Кабіна облітала Землю в часі 89.27 мінути. Цю кабіну, що вилетіла 8-го квітня, не будуть виловлювати, бо її призначили на те, щоб вона згоріла, коли злітатиме назад у стратосферу. Але ту кабіну, що її випустять у серпні цього року, будуть старатися спустити на Землю, щоб можна було ствердити, як діють різні інструменти в цій кабіні. В серпні кабіна має кружляти довкола Землі від 2.5 до 3.5 дня. Кабіна, що її випустили 8-го квітня, вже 6 мінут після випущення була в леті довкола Землі. Кабіну збудувала фірма МекДонелла. Вона важить 7 000 фунтів разом із гільзою ракети Титан — 11 500 фунтів. Вона мала таку саму вагу і величину, яку матиме кабіна, що нею полетять астронавти до Місяця. Але тепер в кабіні не було інструментів, які будуть конечні в подорожі на Місяць. Лет із 8-го квітня уважають за вповні успішний, бо вдалося випробувати кабіну Джемінай і ракету - підсилювач Титана II. Найважливішою проблемою дальших проб в проєкті Джемінай, яких має бути аж 12, — буде ще вдосконалити техніку зустріч двох ракет в космосі під час кружляння довкола Місяця. Перша проба такої зустрічі, без астронавтів, мала б відбутися в 1965-му році, коли мали б зустрінутися кабіни Джемінай і Аджіна. Після дослідів на Місяці астронавти мали б вилетіти в гору в окремій кабіні та пересістися до тієї кабіни, що кружляла весь час довкола Місяця під час того, як астронавти досліджували Місяць.

Президент Джансон плянує збільшити експорт

Вашингтон. — Президент Джансон заявив, що мало є таких проблем, які були б важливіші і які були б ближчі його серця, як справа збільшення американського експорту. Президент промовляв на зборах окремого Кабінетного Комітету, який має займатися поширенням американського експорту. На думку Джансона збільшення експорту — це зменшення числа безробітних, це переможна боротьба проти убогости, це сильніший американський доляр і тоді не було б дефіциту в платничому бюджеті з закордоном. Секретар торгівлі Лютер Г. Годжес, який є головою Кабінетного Комітету в справі збільшення американського експорту, передбачає, що добробут буде і надалі збільшуватися, хоч від кінця останньої фінансової кризи минули вже 38 місяців. Зменшення прибуткових податків спричиниться до того, що економіка зростатиме, хоч теорія економічних циклів вимагала б вже депресії в економіці.

Консервативна партія не вірить, щоб Рокефеллер здобув номінацію

Ню Йорк — Стейтовий голова Консервативної партії Дж. Деніл Мегоні заявив, що, на його думку, нюйоркський губернатор Нельсон А. Рокефеллер не має виглядів на те, щоб здобути республіканську номінацію на президентського кандидата. Мегоні думає, що найменованим буде сенатор з Арізони Беррі Ґолдвотер, хоч опитування виявляють велику популярність амбасадора Генрі Кебота Ладжа. Консервативна партія вважатиме своїм власним кандидатом сенатора Голдвотера, якщо він в липні здобуде республіканську номінацію. Коли б найменованийменований був Рокефеллер, то консерватисти мусіли б найменувати свого власного кандидата — казав Мегоні. Консерватисти відбудуть свою конвенцію 31-го серпня або 1-го вересня, місце конвенції ще не є визначене. На консервативному прийнятті 9 жовтня у Валдорф - Асторії промовлятимуть сенатор - республіканець з Південної Дакоти Карл Е. Мундт і конґресменка республіканка Кетрін Ст. Джордж, але під умовою, що косерватисти візьмуть собі на кандидата республіканського номіната.

В АМЕРИЦІ

● **П'єса „Білий Дім"** А. Е. Горнера, яка є „історичною кавалькадою", що стосується до 27-ох президентів ЗДА, від Вашинґтона до Вільсона, буде виставлена 6-го травня в Білому Домі. Цю п'єсу заплянували виставити в Білому Домі ще за президентури Джана Ф. Кеннеді на бажання пані Кеннеді. У Філядельфії цю п'єсу мають виставити 2-го травня, а нюйоркська прем'єра буде 19-го травня.

● **Молодший брат** нюйоркського губернатора Вінтроп Рокефеллер повідомив, що він хоче кандидувати на губернатора стейту Аркенсо, щоб здобути пост, що його вже п'яту каденцію займає демократ Фобус. Рокефеллер є першим республіканським кандидатом на губернатора стейту Аркенсо від часів так званої Перебудови.

● **Головний економіст** Бенкерс Траст Компані д-р Рой Л. Пірсон заявив, що американські доляри так довго відпливатимуть за кордон, як довго американці інвестуватимуть свої капітали за кордоном, і як довго ЗДА будуть збільшувати свій імпорт із закордонних держав, без одночасного збільшення американського експорту. В першій половині 1963 року американський платничий дефіцит становив 2.3 більйона дол. в річному відношенні, а вдругій половині того ж року тільки 1 більйон дол.

Країна прощається з генералом Мек Артуром

Домовину із тлінними останками ген. Даґлеса МекАртура кладуть у Ню Йорку на запряжену в коні лифету, щоб завезти на залізничу Пенсилвенійську стацію, звідки уже поїздом її повезли до Вашинґтону і далі літаком до Норфолку.

Вашингтон. — 8-го квітня країна прощалася з генералом армії Даґлесом МекАртуром, коли Уряд ЗДА з президентом Джансоном на чолі віддавав в останнє пошану Покійному та прощався з ним на віки. Зливний дощ ще збільшував той сумний настрій, який опанував найвищих достойників та тисячі громадян, які прибули на цю жалібну врочистість. Тіло Покійного прибуло залізницею з Ню Йорку і президент Джансон зустрів цей жалібний поїзд на стації Юніон. В Ротонді Капітолю Президент поклав вінок червоних, білих і синіх квітів біля домовини, після того відійшов дещо взад, та склонив свою голову, стоячи в молитві. На лиці Президента видно було сильне зворушення, його щоки дрижали, коли він обернувся та товаришив при виході вдові по генералові пані Джейн МекАртур і її синові МекАртурові при виході з Ротонди. Після цих церемоній громадянство мало змогу попрощатись з генералом — національним героєм та віддати йому останній салют. Впродовж однієї години коло 8 000 осіб могли пройти попри домовину, яка була відкрита. Тіло генерала було в Ротонді до 1-ої години в полудне в четвер 9-го квітня, а після того його перевезли літаком до Норфолку у Вірджінії, де воно лежатиме в гробівці до суботи, коли відбудеться похорон.

УКРАЇНСЬКІ КОМБАТАНТИ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ГЕНЕРАЛА ДАҐЛЕСА МЕКАРТУРА

З приводу смерти генерала Армії Даґлеса МекАртура Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці (ОбВУА), яке гуртує кол. вояків української національности всіх формацій з учасниками корейської війни включно, вислала кондоленційні телеграми Президентові Линдонові Джансонові та осиротілій Родині померлого полководця. Крім цього Відділ ОбВУА Ню Йорк відрядив окрему делеґацію, зложену з генштабу ген.-хор. Аркадія Валійського та д-ра Сави Никифоряка, яка 7го квітня віддала в імені Українських Комбатантів останню пошану тлінним останкам американського героя в Арморі 77-го полку в Ню Йорку.

В Українській Студентській Громаді в Нюарку відбувся оспорюваний виступ совєтського представника в ОН, Юрія Кочубея

Нюарк. — Українська Студентська Громада при стейтовому університеті Рутґерса в цьому місті була в середу, 8-го квітня, форумом для завзято оспорюваного виступу другого секретаря постійної місії т. зв. Української Совєтської Соціялістичної Республіки в Об'єднаних Націях, Юрія Кочубея, з доповіддю про „ролю України в Совєтському Союзі". Ініціятиву на це запрошення мала вийти від голови Громади, студента Андрійка Шуля, і її апробував університетський дорадник цієї Громади, асистент професора історії на згаданому університеті, д-р Тарас Гунчак. Згідно з інформаціями, ініціятори цього виступу керувались радше прикметною для молоді сенсаційністю, а не будь-якими політичними цілями чи задумами. Коли ж рознеслася вістка про це запрошення, воно стало предметом гострих суперечностей, як між самими студентами, так і в громаді

Доповідача, Юрія Кочубея, представив проф. Гунчак, який був модератором доповіді, інформуючи, що доповідач є українцем, народжений в Полтаві, закінчив київський державний університет і тепер сповняє функцію другого секретаря постійного представництва УССР в Об'єднаних Націях.

Відносно молодий — мабуть не більше 30 років — доповідач прочитав досить поправною англійською мовою приготовану доповідь про положення т. в. Української Совєтської Соціялістичної Республіки як складової частини Совєтського Союзу в правному, економічному й політичному аспектах, цитуючи совєтські статистичні дані про величину її території, кількість населення, природні багатства, виробничий стан, торгівлю тощо. В дальшому доповідач говорив про історію створення тієї „республіки", її адміністраційний устрій, ролю в міжнародній політиці та вклад в розбудову „нашої батьківщини", себто Совєтського Союзу, і про „бажання" українського народу з його „урядом" на чолі прямувати до здійснення ідеалів Маркса-Леніна в побудові комунізму та „безклясового суспільства" в Совєтському Союзі і в світі, придержуючись політики „мирного співіснування" та „змагаючи до миру шляхом загального роззброєння". В леґальному аспекті — твердив доповідач — Українська ССР є „рівною між рівними", тобто „не цілком незалежною державою", але складовою частиною „сім'ї народів", мавши, мовляв, рівні права з усіми іншими совєтськими республіками. Доповідач твердив, що хоч Україна займає передове місце щодо економічного вкладу в розвиток Совєтського Союзу, то це не дає їй будь-яких політично-правних прероґатив у порівнянні з іншими „республіками". Він багато говорив про „розвиток" в економічній, технологічній, культурній та інших ділянках, подаючи статистичні дані з продукції сталі, заліза, вугілля і т.п. та переплі-

(Закінчення на стор. 4)

У Тант побільшує число міжнародних вояків на Кіпру

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант звернувся до Фінляндії, щоб вона прислала 1 000 вояків замість 700, до Ірляндії 900 замість 600 і до Швеції — 1 000 замість 700. Таким чином міжнародне військо на Кіпрі зросло б до 7 500. Канада має доповнити своє військо на Кіпрі до 1 100 вояків. На те рішення У Танта вплинули дві обставини: погіршена ситуація на Кіпрі з можливістю війни між турками і греками та ворожість кіпрсько-грецького населення у відношенні до британських вояків в рямках міжнародного війська. Кіпрські греки вважають, що британці фаворизують турків. Знову ж турки закидають командантові війська Об'єднаних Націй, індійському генералові Прем Сінґ Гіяні, що він сприяє кіпрським грекам та разом із ними хоче зліквідувати права турків на Кіпрі.

Москва закидає Пейпінґові створювання конфлікту між державами — СССР і Китаєм

Москва. — „Ізвєстія" з 6-го квітня ц. р. закинули китайським комуністам, що вони перетворили ідеологічний спір між двома комуністичними партіями за правильну інтерпретацію творців комуністичної доктрини у спір міждержавний, з прикрими наслідками для взаємин між СССР і комуністичним Китаєм. „Ізвєстія" покликались при цьому на доповідь ідеолога компартії СССР Міхаіла Суслова, виголошену на останньому засіданні партійного ЦК у Москві. Суслов звертав увагу на раптове скорчення торговельних і культурних взаємин між тими двома державами, дармащо з початком цього року підписано новий договір про культурний обмін та що саме тепер ведуться розмови про новий торговельний договір. У Москві все ще перебуває невелике число китайських студентів і науковців. „Ізвєстія" закидають комуністичному Китаєві „грубі провокації" у прикордонній смузі. Західні обсерватори в Москві заповідають, що коли теперішній совєтсько - китайський спір доведе до „засудження" китайської компартії на новому збіговищі міжнародних компартій, то теперішні кволі зв'язки між Москвою і Пейпінґом зовсім припиняться.

Аджубей прославляє де Ґоля за його „реалістичні заяви"

Париж. — Зять Хрущова, Алексєй Аджубей, головний редактор „Ізвєстій" виголосив в минулий вівторок 7-го квітня ц. р. на бенкеті Французько - російського Товариства в Парижі промову, в якій прославляв президента де Ґоля за його „реалістичні декларації". Зокрема, Аджубей підкреслив ті справи, в яких становища большевиків і де Ґоля тотожні: щодо потреби збереження і в майбутньому післявоєнних кордонів в Европі, що стосується спеціяльно німецько - польського кордону на Одрі-Ніссі, — щодо визнавання комуністичного Китаю, як єдиного репрезентанта китайського народу, — щодо „невтралізації" південно - азійських країн. Аджубей пригадав також, що в деяких пунктах під час дебат на Раді Безпеки Об'єднаних Націй делеґати СССР і Франції голосували однаково. Аджубей приїхав до Франції формально для підписання нової французько - совєтської умови про культурний обмін, але насправді не поминає ніякої нагоди, щоб не підкреслювати совєтсько - французької „приязни", з виразною тенденцією — використати французько - американське напруження у користь Совєтів.

Прем'єр Бутану, малої гімалайської держави, впав жертвою атентату

Ню Делі, Індія. — 45-річний прем'єр маленької гімалайської держави Бутан, Джіґме П. Дорджі, згинув в минулу неділю 5 квітня — в південно-східній Азії був тоді вже понеділок 6 квітня — коли невідомий злочинець стріляв до нього через вікно, як прем'єр стояв у кімнаті разом з своєю дружиною і молодшим братом в містечку Фунчолінґ, на кордоні Бутану і Індії. Атентатчик віддав тільки один стріл, — жертва атентату померла в дві години пізніше. Спричинник атентату втік. Ніхто не всилі пояснити причини того замаху, бо Бутан — це маленька гімалайська країна на 18.000 кв. миль з 800.000 населення, королівство, яке насправді стоїть в тіні Індії, не маючи власної армії ані не роблючи власної закордонної політики. У війні комуністичного Китаю і Індії Бутан дбайливо зберігав невтральність, але — у випадку заатакування його китайцями, бу би залежний від оборони Індією. Син вбитого прем'єра, 20-річний студент в Лондоні, на вістку про смерть батька, відлетів до Бутану.

Український Народний Дім в Ню Йорку святкуватиме своє 10-тиріччя

Ню Йорк. — В суботу 11-го квітня ц. р. о год. 4.30 по пол. відбудуться у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку річні Загальні Збори уділовців, сполучені із святкуванням 10-тиріччя існування цієї великої і важливої громадської станиці. Закуплено УНДІМ при 2-ій Евню під чч. 140—142 в 1954 році за суму $ 77,492, коли капітал, що ним розпоряджав тодішній Комітет будови У. Н. Дому становив тільки скромну суму $ 41,613. Всіх уділів розпродано дотепер узагалі тільки на $ 58,577. До згаданого вгорі головного будинку докуплено ще сусідній житловий будинок за суму $ 33,593. Допомогли купити ті нерухомості та перевести в них основний ремонт обидві наші братські організації, Український Народний Союз і Український Робітничий Союз. УНДім сплатив уже поважну частину отриманих від них „мортґеджів". Вілясову вартість названих домів визначено — після амортизації — тільки на 110,000 дол., але насправді вони вартні круглo 250,000 дол. З купном сусідського наріжного дому для „Пласту" — вартість всієї цієї великої площі при 2-ій Евню значно зросте. Минулий бюджетовий рік закінчився чистим зиском 8,867.58 дол., а після відрахування резерви на амортизацію — 3,722.26 дол. Але, очевидно, дійсна вартість УНДому не в його матеріяльній самовистачальності і доходовості, а у тій величезній ролі, що її він грає в громадському і товариському житті української громади в Ню Йорку. Особливо користає з УНДому молодь. Після офіційної частини Загальних Зборів, які поладнають різні законом і статутом приписані справи, відбудеться товариська зустріч уділовців за закусками і чаєм, при чому вони продовжуватимуть обмірковувати, як покращати ту вартісну станицю.

ОПРИЛЮДНЕНО ЗАКИДИ ПОК. ГЕН. МЕКАРТУРА ПРО ЗРАДУ БРИТАНІЇ В КОРЕЙСЬКІЙ ВІЙНІ

Ню Йорк. — У двох нюйоркських пополудневих щоденниках, „Ню Йорк Ворльд Телеґрам енд Сан" і „Ді Джернел Амерікен" оприлюднено в минулу середу 8 квітня ц. р. списані свого часу — у 1954 році — з покійним генералом Даґласом МекАртуром його завваги на тему війни в Кореї. МекАртур гірко жалувався на перешкоди, які роблено йому в його воєнних операціях проти комуністів в Кореї збоку Вашинґтону, конкретно збоку тодішнього президента Гаррі Трумана, який — за твердженням МекАртура, стояв під повним впливом державного секретаря Діна Ачесона, та на справжню змову, що її робили британці. Конкретно, генерал Даґлас МекАртур закинув Британії, що всі відомості про стратегічні пляни, які вона дізнавалася від Вашинґтону, негайно передавала або безпосередньо до відома комуністичному Китаєві, або посередньо через Індію. Таким чином китайські комуністи знали заздалегідь про все, що їх чекає в Кореї. Генерал МекАртур рішуче твердить, що він мав всі можливості знищити військову силу комуністичного Китаю. Вже після того, як він видав був наказ генералові Джорджові Стрейтмаєрові, командантові летунства на Далекому Сході, збомбардувати мости на ріці Ялу, щоб не допустити китайських комуністів до вмаршу на Корею — прийшла з Вашинґтону депеша від тодішнього секретаря оборони генерала Джорджа Маршалла, що той наказ МекАртура касувала. Генерал МекАртур твердить, що сталося це під натиском збоку Британії, яка переперла те своє становище також в Об'єднаних Націях, які формально були воюючою стороною у Кореї. Після того Британія буцім-то старалася політично скапіталізувати для себе те своє становище в Пейпінґу, представивши себе в ролі оборонця китайських комуністів. Плян МекАртура був такий, щоб цілком відрізати цілу Корею від Китаю та щоб перевести висад в Китаї 400.000-ої армії Чіянґ Кай-шека. МекАртур був переконаний, що військова й господарська сила комуністичного Китаю була б тоді, після збомбардування його воєнного промислу в Манджурії, раз на завжди знівечена. Він гостро критикує перемир'я, підписане президентом Айзенгавером, бо те перемир'я — твердить він — дало китайським комуністам потрібну їм „передишку". МекАртур хвалить президента Трумана за його негайне рішення виступити збройно проти комуністичної інвазії в Кореї, але надзвичано гостро таврує його за його пізніше потурання „англофілам" в Державному Департаменті. Айзенгаверові закидає МекАртур, що той — разом з своїми дорадниками — мав на увазі тільки вибори в користь Республіканської партії, а не справу вигри в Кореї та знищення Комуністичного Китаю. МекАртур твердить, що таким чином знівечено історичну нагоду, що давала можливість здобути повну перемогу в Кореї. Секретаря оборони, генерала Маршалла, МекАртур називає „хлопцем на посилки" Державного Департаменту. Себе самого МекАртур називає „жертвою конспірації", що її головним автором була Британія та короткозорі і нерішучі елементи у Вашинґтоні. Своєму наступникові на становищі головного команданта збройних сил на Далекому Сході, генералові Метью Риджвеєві МекАртур закидає „хамелеонство": коли ген. Риджвей дізнався, що Вашинґтон є проти плянів МекАртура, то впродовж 24 годин змінив своє становище, дармащо раніше цілком солідаризувався з МекАртуром. Генералові Максвеллові Тейлорові закидає він надмірне амбіціонерство. Колишні президенти Труман і Айзенгавер відмовились подати будь-які коментар до цих посмертних проголошень. Британська амбасада у Вашинґтоні проголосила тільки короткий комунікат, що тоді — мовляв — на Корейському фронті стояли також британські вояки і тому треба сумніватися, чи Британія зраджувала будь-що китайським комуністам, що наражувало життя власних вояків.

Совєти натякають на вислання внедовзі нових астронавтів в космічний обшир

Москва. — За комунікатом ТАСС-а від довшого часу переводиться новий спеціяльний вишкіл та різнородні експерименти з дотеперішніми совєтськими астронавтами, як також новими, імена яких не оприлюднено. Совєтська преса подала фотознімку, на якій стоять і сидять за столом Юрій Ґаґарін, Павло Попович, Адріян Ніколаєв, Герман Тітов і Валерій Биковський — а в тій самій кімнаті видно ще кількох совєтських старшин. За згаданим комунікатом — астронавтів піддасться особливо експериментам з багатогодинним перебуванням у дуже тісному приміщенні, де вони вдихують нововинайдену мішанину кисня і гелію. Стверджено, між іншим, що під впливом віддихання такою мішаниною — баритоновий голос переходить в теноровий, ото ж заходять зміни в голосових струнах. Комунікат ТАСС-а виразно натякає, що в якомусь ближче неозначеному, але недалекому часі відбудеться нова виправа совєтських астронавтів. Запитаний про це полк. Юрій Ґаґарін заявив: „коли ми підемо і хто з нас піде — цього не знаємо. Треба почекати і згодом дізнатися".

У СВІТІ

● **У британському уряді** буцім-то настав спір між міністром закордонних справ Батлером, прихильником „тихої дипломатії", та міністром зв'язків між країнами Коммонвелту Дунканом Сандісом, прихильником „політики п'ястука", у зв'язку з подіями на Кіпрі і в Ємені. Міністер Сандіс зайняв різке становище проти кіпрського президента Макаріоса і в обороні кіпрських турків, як також перепер, що британські літаки збомбардували один єменський прикордонний форт. Внаслідку в обох цих випадках Британія має поважні турботи.

● **У Франкфурті в Західній Німеччині** прийшло до бурхливої демонстрації глядачів під час судової розправи проти колишніх нацистських сторожів кацету в Освєнцімі. Коли один свідок описував страхітливу сцену, як один з оскаржених, Освальд Кадук, присудив на загазування групу малих жидівських дітей, що просили дарувати їм життя, обурені глядачі почали кричати „вбити його!" Суддя перервав розправу.

● **У південно-східній Туреччині** автобус проломав на закруті бар'єр і провалився в ріку. Згинуло 35 осіб.

● **Бельгія** глибоко порушена страйком лікарів. У цій справі відбулася нарада уряду під проводом короля Бодуена. Лікарі застрайкували внаслідку нового державного законопроєкту, що настановляє тверді гонорарі лікарям: 1 дол. за візиту у лікаря, 1.50 за візиту лікаря дома, 2 дол. за візиту у спеціяліста. Більшість бельгійських лікарів перервали лікарську практику та виїхали „на ферії" за кордон. У шпиталях ведеться тільки опіку в надзвичайних випадках. Було вже кілька випадків смерти внаслідку того, що не можна було дістати негайно лікаря під час наглого занедужання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Партійні крила

Рідко коли в історії Америки так виразно, як тепер, виступав назверх внутрішній поділ в обох американських політичних партіях. Відомо, що в Конгресі існує наче традиційний бльок південних демократів із правим консервативним крилом республіканців і, навпаки, північних демократів з ліберальними республіканцями. Проте, цей поділ не вичерпує проблеми. Поділ і демократів і республіканців на „лівих" і „правих" виявився тепер яскраво у зв'язку з двома подіями: виборами та дисусією на тему американської закордонної політики.

Передвиборчий час унагляднив внутрішні розбіжності і суперечки в Республіканській партії. Зголошені до правиборів два провідні кандидати якраз і репрезентують два крайні партійні крила. Сенатор Беррі Голдвотер стоїть на крайньому правому крилі, його консерватизм доходить до заперечування вартости державної Суспільної Забезпеки, він є рішучим противником втручання федеральної влади в права і прерогативи окремих стейтів, він поручає скріплювання приватної ініціятиви, як основи американської системи і способу життя, а в закордонній політиці заперечує вартість Об'єднаних Націй і радить загострити відношення ЗДА до комуністичних країн, не торгувати ні з одною з них, ні одній не допомагати. Противники Голдвотера закидають йому промощування шляху організації Джон Бирч Сосайті, якій причеплюється марку „чорної реакції". Знову ж Нелсон А. Рокефеллер підтримує всі соціяльні реформи демократичних Урядів, палко підтримує Об'єднані Нації і поручає лібералізацію міжнародної торгівлі, підтримує законодавство про расову рівність у життьовій практиці. Його республіканські противники твердять, що між Рокефеллером і демократами нема різниці і що Рокефеллер відхилився значно „наліво" від тієї центральної лінії „конструктивного республіканізму", що її репрезентував Д. Д. Айзенгавер. Саме з уваги на крайності Голдвотера і Рокефеллера — ні один з них не має великих шансів виграти на партійній конвенції, і тут є великі шанси для тих репрезентантів „золотої середини" республіканізму, якими є Ричард Ніксон, Генрі Кебот Ладж, пенсилвенійський губернатор Вілліям Скрентон чи мишиґенський губернатор Джордж Ромні.

Не менше розхилення „ножиць" існує і в Демократичній партії. Виступ голови сенатської Комісії для закордонних справ Дж. Вілліяма Фулбрайта, демократа з Аркензо, з рекомендацію визнання „реалітетів" у світі і, в ім'я тих „реалітетів", визнання комуністичного Китаю і кубинського режиму Фіделя Кастра і т. п. ревізій дотеперішньої закордонної політики ЗДА, спричинив гострі протести збоку різних видатних демократичних конґресменів, сенаторів і публіцистів. Пригадаймо такі імена, як демократичного сенатора з Коннектикату Томаса Додда чи демократичного конґресмена з Огайо Майкела Фігена, радикальних антикомуністів та противників рекомендованої Фулбрайтом ревізії „мітів". Вони стоять на протилежному бігуні всіх тих лібералів у Демократичній партії, що їхні тенденції в закордонно - політичній ділянці загрозливо наближаються до угодівства.

Повна свобода думки і друку в Америці дозволяє виявитись прерізним течіям громадсько - політичної думки. Здоровий інстинкт нації і вся атмосфера американської дійсности стоять на перешкоді поширенню всяким крайнім течіям. Тому і в цьогорічних виборах і в дебатах над закордонною політикою напевне перемагатиме філософія „золотої середини".

Дві добрі події

Минулого тижня на американському континенті сталися дві події — корисні для вільного світу і особливо прикрі для комуністичного режиму Куби Фіделя Кастра. Одною з цих подій була загальна революція в Бразилії, яка скинула комунофільський уряд президента Жуона Ґулярта, — другою такою подією було закінчення 10-тижневого спору між ЗДА і Панамською республікою. Ці обидві справи ніби одна від одної незалежні, цілком окремі. Але вони пов'язані між собою невидною ниткою: підривною роботою комуністів, які використовували льокальні настрої проти „єнкі" для своєї демагогічної кампанії з подвійною ціллю — пошкодити інтересам Америки і встановити в обох тих країнах комуністичну, чи — під демократичним плащиком — поплентацьку владу. Отож, провал „ліберального" режиму Жуона Ґулярта, що існував у Бразилії від серпня 1961 року, і відновлення дипломатичних взаємин між ЗДА і Панамською республікою — ці події були дуже прикрою несподіванкою для кубинської централі експорту комуністичної революції.

Це не тільки престижеві прогри комуністичних стратегів у Латинській Америці. Бразилія, як найбільша територією і числом населення латиноамериканська країна, має велику повагу в Організації Американських Держав і була, за режиму Ґулярта, принциповим противником будь-яких санкцій проти Куби Кастра. Знову ж конфлікт з Панамою був надзвичайно прикрий для престижу З'єднаних Держав, з якими маленька Панама дозволила собі зірвати дипломатичні взаємини, оскаржившн їх в „імперіялізмі". Ясно, що в такій ситуації згори були засуджені на невдачу всякі пропозиції ЗДА, звернені проти Куби Кастра. Одностайний фронт американських держав був розбитий і увага звернулася не на діяльність комуністичних підривників, а на політику Америки у відношенні до Панамської республіки та на ролю американських нафтових компаній у Бразилії.

Очевидно, що не можна всіх турбот З'єднаних Держав зводити до комуністичної роботи. Це було б грубе спрощування справи. Бразилійська Партія Праці не мала б стільки прихильників, що їх мала, і бразилійські робітничі спілки не були б такі пригожі для інфільтрації їх комуністичним елементом, якби не було нужди й анальфабетизму серед широких мас населення поруч із величезними багатствами тонкої верстви магнатів і корупцією урядового апарату. І в Панамі не було б антиамериканських демонстрацій, коли б самі американці поводилися там розумніше, коли б пересічного панамця не колола в очі величезна розбіжність між його життьовим стандартом і стандартом американців у Зоні Каналу. Отож у даних випадках комунізм був тільки наслідком глибших недуг, що їх треба було вже віддавна лікувати.

В останньому перевороті в Бразилії виявилось, що робили його не тільки військові кола, а насправді народні маси із здоровим антикомуністичним інстинктом. Масові вуличні демонстрації в Ріо де Жанейро й інших бразилійських містах проти режиму Ґулярта виключили пропаґанду комуністів, що Ґулярта скинула „реакційна мілітаристична кліка". Так само в Панамі, після перших гарячих днів, придатних для демагогії, і її президент, і широкі громадські кола зрозуміли, що „питанням „бути чи не бути" тієї маленької країни є згода та співпраця із З'єднаними Державами. Внаслідку — зріс престиж ЗДА в Організації Американських Держав і збільшилися шанси колективної акції проти Куби Кастра, якщо вона продовжуватиме експортувати революцію.

Валерій Остапенко

СЛАВА ГЕРОЯМ!

Генерал Даґлес МекАртур — визначна постать сучасности, і його смерть це велика втрата не лише для американського народу.

Коли в другу світову війну по одному боці воюючих держав створився троїстий союз — „трикутник Берлін - Рим-Токіо", американська воєнна система відповіла „стратегічним трикутником": Айзенгавер - Маршалл - МекАртур.

Життьовий шлях МекАртура — це постійна служба в армії, здебільша поза межами своєї батьківщини, в далеких країнах Пацифіку.

Високий і вродливий, з почорнілим від тропічного сонця обличчям, суворий або добрий, МекАртур був улюбленцем армії і народу. Навіть тубільне населення, що опинилося під владою Америки, виявляло до нього великі симпатії.

Закінчивши в 1903-му році з великим успіхом воєнну академію у Вест Пойнті, МекАртур прибуває на Філіппіни і в ранзі ляйтенанта починає там свою воєнну кар'єру. Перед першою світовою війною, уже в ранзі полковника, він очолює штаб 42-ої дивізії, а під час війни, на французькому фронті, командує прославленою в боях 84-ою піхотною бриґадою. 1919 - 1922 рр. бриґадний генерал МекАртур проводить у воєнній академії, де сам колись учився, але тепер вже як її начальник. У 30-их роках він працює в генеральному штабі, де робить великий вклад у ділянці національної оборони. За порівняно короткий час він реорганізує систему персонального реєстру армії, опрацьовує нові мобілізаційні пляни і висуває нову ідею — взаємодії повітряних сил з наземними військами, а головне — прискорює механізацію всієї американської армії.

У 1935 році, на прохання філіппінського президента, МекАртура призначено воєнним дорадником уряду на Філіппінах. Тут під його особистим керівництвом твориться тубільна армія і система оборони острова. За це МекАртур дістає ранґу генерала армії і посаду головного командувача американських збройних сил на Далекому Сході.

Початок другої світової війни застає МекАртура на батьківщині серед своєї родини, як генерала резерви. Але напад японців на Перл Гарбор збуджує у старого генерала патріотичні почуття, і він вертається в ряди армії. Протягом двох років з особисто ним підібраним і добре спрацьованим штабом МекАртур проводить ряд успішних воєнних операцій в різних секторах Пацифіку, а в 1944 році усе командування в тому районі воєнних дій переходить в його руки.

У серпні 1945 року МекАртур допомагає президентові Трумановi підготовити умови капітуляції Японії і, як представник альянтів, в жовтні того року приймає від японців формальний акт капітуляції.

П'ять років перебування в окупованій Японії МекАртур посвячує шуканню шляхів зближення з японським народом і зміни його політичної орієнтації. Це йому з успіхом вдається: японський народ став членом родини вільних націй.

З вибухом війни у Кореї президент Труман підпорядковує МекАртурові всі повітряні та морські сили на Далекому Сході і наказує розпочати воєнні дії проти Північної Кореї. У вересні 1950 року Рада Безпеки при Об'єднаних Націях висуває кандидатуру МекАртура на головного командувача всіх збройних сил у Кореї, що діяли під прапором ОН. Під командуванням МекАртура воєнні дії мають успіх, але в переходовій фазі війни, коли була можливість переможно піднести над усією Кореєю прапор Об'єднаних Націй, політика сказала „ні!" Генерала найвищої ранґи і національного героя обвинуватили в публічних домаганнях зробити війну проти китайських комуністів більш інтенсивною і в небажанні проводити в Кореї політику американського уряду та ОН.

Наказом президента Трумана МекАртура усувається із усіх його посад — командувача збройних сил ОН, командувача військ альянтів і командувача американських збройних сил на Далекому Сході.

Це було найбільшою сенсацією у воєнній історії Америки, небувалим явищем у її внутрішніх протиріччях. Цей конфлікт президента з воєначальником може послужити як клясичний приклад взаємовідносин стратеґії та політики, їх постійного взаємного непорозуміння, ролі політики, що домінує над стратеґією.

Ряди армії генерал МекАртур залишив з глибокою любов'ю до неї ,але вражений нерозумінням вищестоячих політичних сил, і посаду президента Ремінґтон-Ренд Ко. прийняв як почесний, високоплатний відпочинк.

Не зважаючи на „тяжкі гріхи" перед урядом, для народу генерал МекАртур залишився щиро любленим генералом, людиною, яка все своє життя віддала на службу нації серед найбілхш жертвенної та героїчної її частини, що носить назву — Армія.

У Південному В'єтнамі напружені відносини між членами уряду ген. Хана

Сайґон. — Південно-в'єтнамський міністер внутрішніх справ Га Тук Кі подався в минулу суботу 4 квітня ц.р. до димісії. Також інші п'ять членів уряду генерала Нґуєна Хата буцім-то задумують зголосити свою димісію. Ва причину західні абсерватори в Сайґоні подають дисонанси між генералом Ханом і членами його уряду внаслідку занадто великого спутування свободи окремих міністрів прем'єром, що буцім-то змагає до диктаторської влади. Цій версії перечить інша, що до двох чи найдалі шістьох місяців мають бути переведені вибори в Південному В'єтнамі до парляменту. Однак ген. Нґуєн Хан буцім-то задумує розв'язати так звану Раду Нотаблів, що складалася з 60 членів, а тепер складається з 49-ох і має дорадчі права.

За посилення активности нашого мистецького життя

Не раз доводиться чути, що зорганізоване мистецьке життя в самому принципі суперечить мистецькій творчості, яка є результатом індивідуальних прагнень. Таке твердження обґрунтовується на прикладах з історії, здебільша тоталітарних періодів, мовляв, зорганізований мистецький рух часто стає жертвою чужих мистецтву ідеологій, потрапляючи в конфлікт з природними прагненнями мистця до повної свободи творчости і тим самим убиваючи процес вільних шукань, а з ним і саму суть мистецтва. З огляду на це частина мистців воліє стояти осторонь зорганізованого мистецького життя, пасивно ставлячись супроти закликів до взаємодії і організованости. Можливо, у цьому є певна логіка, тим більше, що не один з наших мистців устиг перейти добру життьову школу, яка лишила болючі сліди. Часто цей біль приходив не лише від чужих мистецтву середовищ, а таки від своїх товаришів, здебільша через взаємне незрозуміння та ігнорацію спільних інтересів.

Ми не маємо наміру боронити принципи втручання в мистецтво політичних, соціяльних чи релігійних моментів, а також не хочемо виправдувати одних чи других від прогріхів минулого, логіка яких вигасала з бігом років. Хочемо висунути проєкт нашої власної взаємодії, що булаб по стороні нашого спільного самозахисту і служила б поміччю в розвитку нашої творчости як окремих індивідуальностей. Бож силою фактів і обставин ми, українські мистці, що перебуваємо на чужині, пов'язані спільністю творчих і життьових інтересів, оборона яких вимагає від нас спільної дії. Тут немає чого боятися тавра українського „ґетто" чи приналежности до української спільноти, бо одне й друге служить нам основою для взаємного росту і ніяк не вимагає від нас іти за гаслами „провінційности" чи „дрібноміщанства", як це декому видається. Якщо ж говоримо про спільні інтереси, то маємо на увазі передусім джерела творчого стимулу, що таки народжуються у спільній виміні думок, маємо на увазі поширені можливості прилюдних виступів, як перед своїми, так і перед чужинцями, у формі виставок і мистецьких публікацій і нарешті — обопільну поміч у поборюванні труднощів та перешкод, що їх ставить перед нами життя.

Нам відомі два середовища, які існують на те, щоб об'єднувати мистців - українців. Перше — це фіктивна Спілка Радянських Художників України, що, в дійсності є інструментом в руках ворожих українству і вільній творчості сил, а друге — Об'єднання Мистців - Українців в Америці з братньою організацією Українська Спілка Образотворчих Мистців у Канаді, що репрезентують українське мистецтво у вільному світі.

Об'єднання Мистців Українців в Америці (ОМУА) має за собою понад десятилітню працю, яка увінчалась рядом поважних успіхів. ОМУА об'єднує близько сотні мистців на терені ЗДА. Як почесний член належав до ОМУА недавно померлий модерніст світової слави Олександер Архипенко і належить неовізантик Михайло Осінчук. Їх творчість накреслює всю ширину й глибину толеранції стилевого і ідеологічного засягу ОМУА. Авторові цих рядків хотілося б бачити серед ґрона почесних членів ОМУА мистців Петра Холодного, що, до речі, є активний член ОМУА, Едварда Козака, а також ще декого з наших мистців за їхні заслуги в розвитку українського мистецтва.

Можна закинути ОМУА, що воно не знайшло відповідного шляху, щоб уможливити включення у свою діяльність горстки тих українських мистців у ЗДА, що стоять поза організаційними межами. Та й тут не можна поминути певної пасивної заслуги ОМУА. Бож справді, існування мистця су-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

У СПРАВІ ЗВЕРНЕННЯ ДІЯЧІВ КУЛЬТУРИ ПІДСОВЄТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Під заголовком „Великому Кобзареві — гідну пошану" появилось у київській „Літературній Україні" з 29-го листопада 1963 року „Слово до українців, до української громади в США, до „Комітету пам'ятника Т. Г. Шевченку". Це „слово" підписали 34 „діячі культури України". Змінений дещо текст цього „слова" розіслав 27-го грудня 1963-го року пресовий відділ совєтської амбасади у Вашингтоні до українських часописів в Америці в українській, а до англомовних в англійській мовах, доказуючи тим безсумнівно свій посередній зв'язок із цією акцією.

Зміст цього зверення обміркувала Управа пам'ятника Шевченкові на пленарній нараді 7-го березня 1964-го року й однодушно висловила про нього такий свій погляд:

У „слові" мова про бажання підписаних під ним осіб взяти участь у відкриттю пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні та привезти священну землю з могили Т. Шевченка в Каневі. Це бажання можна б тільки привітати, якщо воно випливало б з глибокого сантименту, що його повинен мати кожний українець до великого Шевченка.

Але щирість цього бажання заперечена підкресленням у „слові", що тільки „завдяки піклуванню комуністичної партії, завдяки торжеству ленінських ідей дружби народів, література і мистецька спадщина Т. Г. Шевченка за роки радянської влади набула всенародного поширення і стала дорогоцінним скарбом всієї світової культури" У зв'язку з тим автори „слова" роблять усім нам таке важливе визнання про свою батьківщину: „Виражаючи прагнення всіх радянських народів віддати належне великому Кобзареві, уряд Радянських Соціялістичних Республік вирішив **спорудити в столиці нашої Батьківщини Москві** (підкреслення наше) пам'ятник Т. Г. Шевченку, який буде відкрито в дні святкування 150-ої річниці з дня народження Кобзаря".

У цьому виразно видно руку комуністичної партії СССР при писанню „слова", а то тим більше, що деякі з підписаних належать до провідних діячів цієї партії і займали або займають високі урядові становища.

Автори „слова" називають Москву столицею України, що є голосним запереченням заповітів і цілої творчости Шевченка. Комуністи твердять перед світом, що Україна в системі Совєтського Союзу є самостійною державою. Коли так, то батьківщиною всіх підписаних під „словом" осіб бодай з назви повинна бути Україна.

Загально відомо, що ця комуністична партія завоювала вільну Україну збройним насильством. Вона ж перетворила її у найбільш визискувану колонію Москви. Це ж та сама партія, що знищила кругло 10 000 000 українців розстрілами, в'язненням їх у смертельних таборах примусової праці й урядово організованим голодом в Україні. Це та партія, яка знищила фізично великі сотні українських учених, письменників і зокрема поетів, висококваліфікованих фахівців, педагогів і духовенства, справжніх творців української національної культури, продовжуючи це духове і фізичне народовбивство аж до наших днів. Ось „заслуги" цієї „піклувальної" комуністичної партії для українського народу. Немає сумніву, що й сам національний революціонер Т. Шевченко впав би жертвою терору цієї большевицької партії, якщо б жив і діяв під її диктатурою.

Та ж партія опублікувала це „слово" саме в той час, коли одна ґрупа американців вела кампанію проти пам'ятника Шевченкові, використовуючи для цього ідентичні з наведеними у „слові" твердження совєтського ставленика в Об'єднаних Націях про відношення комуністичної партії до Т. Шевченка та його творчости. Ця партія у своїх виданнях фальшує твори Т. Шевченка і намагається представити його своїм бардом та візіонером її кривавої диктатури.

Направду ж Т. Шевченко не потребує ніяких ні партійних ні ґрупових інтерпретаторів та коментаторів. За нього говорить його нефальшована творчість. Всі його твори ми розуміємо і відчуваємо так, як цілий український нарід. Шевченко і його твори були відомі і шановані в нашому народі та в культурному світі далеко перед тим, заки його почала фальшиво інтерпретувати московська комуністична партія.

У 1857-му році Т. Шевченко в своїй поезії „Юродивий" писав: „Коли ми діждемося Вашинґтона з новим і праведним законом?" та вірить, що „діждемось таки колись". Московщини Т. Шевченко не любив і назвав її у вступному слові до другого видання свого „Кобзаря" „мачухою непотребною".

Нема сумніву, що у відкриттю пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні візьмуть участь усі ті, які за Т. Шевченком вірять у той „праведний закон", себто закон демократичної свободи громадян разом із волею слова та сумління у незалежних національних державах.

З уваги на сказане Комітет пам'ятника Шевченкові уважає, що прийняття з ласки чи з рук репрезентантів окупаційного совєтського режиму в Україні справді священної землі з могили Т. Шевченка було б профанацією тієї землі, а запрошення їх до участи у відкритті пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні було б зневагою пам'яті великого Кобзаря України та вселюдського співця волі і справедливости.

У березні 1964 року

Управа Комітету Пам'ятника Шевченкові

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(24)

...Прощай, світе! Прощай земле, неприязний краю!
Мої муки, мої люті в хмарі заховаю.
А ти, моя Україно, безталанна вдово,
Я до тебе літатиму з хмари на розмову,
На розмову тиху, сумну, на раду з тобою.
Опівночі падатиму з чистою росою...
Порадимось, посумуєм, поки сонце встане,
Поки твої малі діти на ворога стануть.
Прощай же ти, моя нене, удово небого!
Годуй діток! Жива правда у Господа Бога.

Тут треба нагадати, що вже в „Перебенді" (1840) Шевченко писав:

... на землі горе,
Бо на ій широкій куточка нема
Тому, хто все знає, тому, хто все чує...

Але перебендя „потурав ще людям", щоб його од „себе не прогнали". „Тепер, — пише акад. Смаль-Стоцький, — поет ночами літає на розмову тиху, сумну до неньки України, щоб з нею нарадитись. І тут концепується ідея, щоб на Україні сонце встало, мусять діти України на ворога стати. Тому треба діток годувати, звичаю козацького навчати („Розрита могила", „Невольник")... Треба землякам не потурати, а сказати їм усю правду в очі. І поет взяв за мотто слова зі Святого Письма про те, що „світ не хоче прийняти духа правди", не хоче зрозуміти, що і „царята і старчата Адамові діти".

Так думав поет про Україну, діти якої мають „стати на ворога". Що це за „ворог" — всім ясно, це оті попередні й сучасні московські царі, яких поет висміває в цьому творі. Та треба признати, що Шевченко думає і про те, щоб увільнити Україну і від соціяльного гніту, як бачимо з оцих слів поеми:

Он глянь, — у тім раю, що ти покидаєш,
Латану свитину з каліки знімають,
З шкурою знімають, бо нічим обуть
Княжат недорослих; а он розпинають
Вдову за подушне, а сина кують,
Єдиного сина, єдину дитину,
Єдину надію в військо оддають!

Надія на Бога тут не поможе, бо діти України самі мусять стати на ворога, щоб Господня правда на Україні запанувала. Поет не виступає проти Бога, як пробує дехто пояснювати це місце („Чи Бог бачить із-за хмари наші сльози, горе?"), бо тоді він не писав би

Пошлем думу аж до Бога, Його розпитати,
Чи довго ще на сім світі катам панувати?

Поетова душа має розпустити орду по всьому небу:

Нехай чорніє, червоніє, полум'ям повіє,
Нехай знову рига змії, трупом землю криє.

У сні поет покинув Україну і залетів далеко на північ, аж на Сибір, щоб від людей відпочити, але там побачив ще гірше зло в московському деспотичному царстві:

То не вмерлі, не убиті
Не суда ідуть просити!
Ні, то люди, живі люди,
В кайдани залиті
Із нор золото виносять,
Щоб пельку залити неситому!

Між тими засланцями поет вирізнив одного, назвавши його „царем волі", „царем всесвітнім", що є „штемпом увінчаний".

Поет вірить у перемогу вихованих ним дітей-дум, яких не ховає в своєму серці.

О, не ховай, брате! Розсип їх, розкидай!
Зійдуть, і виростуть, і у люди вийдуть!

Герой залетів аж у столицю — Петербурґ. Там бачив, як муштрують москалів, і зайшов аж в царські палати. Зустрівши земляків-перевертнів, поет зазначає своє національне походження, гордо заявляє, що він „з України" і хоч уміє говорити по-російськи, не хоче цього робити.

В царських палатах побачив автор „золотом облитих" панів, а між ними царя й царицю. Всі тиснулися, щоб якнайближче стати коло царя, який, може, благоволить вдарити або хоч дулю дати. Та вершком цієї сатири Шевченка на царську Росію є таке місце у „Сні":

Дивлюсь, цар підходить
До найстаршого... Та в пику його як заточить!..
Облизався неборака; та меншого в пузо —
Аж загуло!.. А той собі ще меншого туза
Межи плечі; той меншого, а менший малого,
А той дрібних, а дрібнота уже за порогом
Як кинеться по вулицях, та давай місити
Недобитків православних, а ті голосити;
Та верещать; та як ревнуть:
„Гуля наш батюшка, гуля!
Ура!.. Ура!.. а, а, а!"

Оцей малюнок деспотичної царської Росії був потрібний в цій поемі для того, щоб якнайбільш наглядно об'явити духа правди про самі основи того божевільного ладу, який наслідують і тепер червоні московські деспоти, вже здемаскований самими комуністами-блюдолизами кривавий Сталін та звеличуваний ще ними Хрущов. А про „духа правди" Шевченко говорить у мотто до „Сну".

У „Сні" висміяв автор свого сучасника-царя Миколу І. Але там він своїм огненним словом оскаржує також і Петра І та Катерину II, коли дивиться на пам'ятник:

От я повертаюсь —
Аж кінь летить, копитами скелю розбиває!
А на коні сидить охляп, у свиті — не свиті,
І без шапки. Якимсь листом голова повита.
Кінь басує, — от-от річку, от-от перескочить.
А він руку простягає, мов світ увесь хоче
Загарбати. Хто ж це такий? От собі й читаю,
Що на скелі наковано: первому — вторая
Таке диво наставила. Тепер же я знаю:
Це той первий, що розпинав нашу Україну,
А вторая доконала вдову сиротину.

Шевченків герой у поемі „Сон", дивлячись на цей пам'ятник, „мов читав історію України". Він бачив, як „із города із Глухова виступали з заступами на лінію", як цар Петро І „болота засипав благородними костями" козаків, і як „на їх трупах катованих поставив столицю", як замучив „вольного гетьмана" Павла Полуботка „голодом у кайданах".

Над царем тим мосяндзовим „з'явилася пташка біла та й заголосила":

І ми сковані з тобою, людоїде, змію!.
На страшному, на судищі ми Бога закриєм
Од очей твоїх неситих. Ти нас з України
Загнав голих і голодних, у сніг у чужину
Та й порізав; а з шкур наших собі багряницю
Пошив шилами твердими і заклав столицю
В новій рясі. Подивися: церкви та палати!
Веселися, лютий кате, проклятий, проклятий!

Тут Шевченко не залишив найменшого сумніву в тому, як він дивиться на Петра І і на його ролю в історії України. Шевченко виходив із становища українського патріота, який думав про відбудову самостійної України, і тому міг тільки неґативно оцінювати московського царя, „першого, який розпинав нашу Україну".

ВІДПОВІДЬ ДІЯЧАМ КУЛЬТУРИ

ПІДСОВЄТСЬКОЇ УКРАЇНИ ВІД ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ

Дорогі земляки!

Вашого листа до українців, до української громади в ЗДА, до Комітету пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Вашингтоні, ми прочитали з великою увагою.

Прочитали з великою увагою поперше тому, що його підписали здебільшого шановані нами старші й молодші творці й діячі української науки, літератури й мистецтва, а подруге ще й тому, що це вперше за двадцять років, після вимушеного нашого великого ісходу з рідного краю, ви знайшли змогу промовити до нас, як до синів одного народу.

Нам було приємно прочитати, що ви, позитивно оцінили зусилля нашої громади в ЗДА збудувати власними силами пам'ятник великому поетові українського народу в столиці З'єдинених Держав Америки — Вашингтоні. З зацікавленням прочитали ми, що ви були б раді приїхати до нас і взяти участь в урочистому відкритті пам'ятника Шевченкові. Вияв такого вашого бажання ще раз показує, яку могутню силу має слово нашого національного генія, коли воно отак єднає всіх українців. Відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні — це таке велике свято українського народу, що взяти в ньому участь — то честь і право всіх українців, де б вони не перебували. Ми сподіваємося, що Ваше бажання настільки щире й активне, що Вам пощастить перебороти всі перешкоди й приїхати на це наше свято.

Ми поділяємо Ваші думки, що ім'я поета України Тараса Шевченка, великого гуманіста, виразника правди і всебічної свободи всіх поневолених, заслужено стоїть серед найсвітліших імен людства. Ви слушно кажете, що Шевченко був великим українським патріотом, вірним сином свого народу і що одночасно він з глибокою пошаною ставився до інших народів. Поважати і любити інші народи може по-справжньому тільки той, хто поважає й любить свій народ. А Шевченко не тільки любив Україну, свій поневолений народ, а й боровся за його права, не побоявшись в'язниці, каторги й досмертного вигнання з рідного краю. І що найважливіше, — страждав і боровся Шевченко не за якусь там абстрактну Україну, не за саму лише назву її, не за куце право раба говорити своєю мовою і співати своїх пісень, а за велику, справді вільну й незалежну Україну, де справжнім господарем і сувереном був би сам український народ. Це універсальна, велика, вселюдська ідея свободи, що, як ви правдиво пишете, близька й зрозуміла всім поневоленим народам світу; а ми сконкретизуємо — починаючи від усіх народів російської імперії, що тепер зветься СССР, до найменших народів Африки й Азії, які сьогодні прокидаються в своїй національній свідомості й, прискореним темпом, навіть випереджаючи Україну, здобувають свою державну незалежність. За цю універсальну ідею всебічної свободи народів, за справжній патріотизм та за зразково - гідну пошану до всіх народів світу ми й шануємо нашого Кобзаря.

Шевченко мріяв, пишете ви, „щоб усі слов'яни стали добрими братами". Це, додамо ми, не тільки мрія, це — мета й пекуча потреба рівности й дружби між народами. Вона була виплекана в колі найближчих друзів і однодумців Шевченка — у Кирило-Методіївському Братстві. Саме їх політичний маніфест — „Книга Битія українського народу" — та інші програмові документи стверджували більше як сто літ тому, що „Україна буде Річчю Посполитою", непідлеглою, рівною серед рівних, вільною серед вільних, де не буде ані „старших", ані „молодших", ані „великих", ані „малих". Таку ідею справжнього інтернаціоналізму, ідею справжньої дружби між вільними і рівноправними народами заповів усім своїм нащадкам, а серед них і вам з нами, Тарас Шевченко. Ви пригадуєте слова Шевченка:

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.

Ми приймаємо цю пригадку й при тому кажемо вам: пам'ятаємо, повторюємо й навчаємо своїх дітей. І пам'ятаємо не тільки ці два рядки, а всю цілість ідеї — заповіту Шевченкового „Посланія". Живемо серед великого англомовного моря. Та коли б ви відвідали наші численні товариства, клюби, школи, юнацькі організації, наші наукові установи, літературномистецькі вечори, малярські виставки, т-ва українських лікарів, інженерів, професорів Америки й Канади, або ще показовіше — збори наших робітничих, фармерських, кооперативних організацій, чи наші численні церкви, — ви скрізь почули б українську мову.

Та нам би хотілось почути, як там у вас, на українській державній території, серед українського мовного моря, виконується цей заповіт Шевченка?

Поза цим, ваш лист має ряд тривожних, суперечливих і просто з арсеналу холодної війни запозичених фраз і тверджень. Та ми не будемо їх коментувати. Обійдемо зовсім мовчанкою суперечне з тоном вашого листа вступне слово від редакції „Літературної України". Натомість зупинемось ще на деяких важливих питаннях.

Наш „древній і вічно юний Київ" ви скромно називаєте лише „столицею нашої республіки", а Москву — „столицею нашої Батьківщини" (з великої літери!). Цей пасаж викликає у нас цілу гаму гірких думок. Та не будемо їх висловлювати. Ми тільки запитаємо: невже кривава інквізиція Сталіна, вибачте — „доба культу особи" — так безнадійно позначилася на свідомості навіть діячів культури Української РСР? Невже доречно було б тут пригадати, як ставився Шевченко до всіх рабів і „дядьків отечества чужого", до всілякого „варшавського сміття" й „грязі Москви", до всіх тих перевертнів, що допомагають „москалеві господарювати та з матері полатану сорочку знімати"?!

Теза — „Москва, столиця нашої Батьківщини" — тісно в'яжеться з програмою партії, що була ухвалена XXII З'їздом КПРС. Ця програма, як відомо, заплянувала „стирання національних відмінностей" за утопійною аналогією з „стиранням клясових граней". Думаємо також про одверто проклямоване і здійснюване вимішування населення та наукових, технічних, господарчих, культурних і громадсько-адміністративних кадрів по всіх республіках. Думаємо про русифікацію шкіл, та про урядове проголошення російської мови "другою рідною мовою" неросійських народів СРСР. Думаємо про вирок смерти неросійським народам, як націям. Нова програма русифікації всіх націй РСРС проводиться в життя з холодною послідовністю, про що свідчать постійно численні матеріяли в самій радянській пресі. Мимоволі спадає на думку, що крім обіжника Валуєва 1863 року й „Емського указу" 1876 року та ґеноциду 1930-их років — історія ще не знала такого цинічного антилюдського курсу умертвлення поневолених народів, як націй.

Ми живемо далеко від рідної землі. Нам трудно бачити в повному обсязі, як директиви XXII З'їзду КПРС про „зближення націй" відбились у щоденному житті нашого народу. Але коли навіть у такому листі до українців, що „поза вітчизною сущі" ви змушені були назвати Москву „столицею нашої Батьківщини", коли ми з радянської преси довідуємось про гальмування згори поширювання української радянської книжки й преси на користь російської, про брак українських підручників та викладачів українською мовою для технічних наук, про русифікацію театрів і журналів у центрі українського Донбасу, про зарахування Олександра Довженка до російської кінокультури (див. „Театральную Энциклопедию", 1963) та експорт його творів за кордон, як російського кінорежисера і письменника — і безліч подібних фактів — то нам видається, що все це наслідки звичайного російського великодержавного шовінізму, розпаношеного й коронованого новою програмою КПРС.

Нотуємо це все з свідомістю нашої великої спільної трагедії, а не для того, щоб вас особисто в чомусь обвинувачувати. Ділимося з вами тою тяжкою тривогою за долю нашого народу, яка огортає нас тут і не дає спокою. Нам хотілось би думати, що ваш лист може означати початок кінця тієї політики, що під фірмою „дружби народів" тотально заперечує природні права неросійських націй на державну незалежність та в основі руйнує ґрунт для справжньої дружби народів.

В цих умовах ще сильніше і актуальніше звучать заповіти Шевченка. Ті заповіти владно вимагають здійснення їх!

То хай же, — повторимо ми ваші побажання, — Шевченківські роковини стануть днями поширення і здійснення — додамо від себе — величних, але ніким не спотворених, ідеалів Поета. Хай вони сприяють зміцненню культурних, а ми б ще побажали: і дипломатичних, і торговельних зв'язків різних народів з Україною, як державою суверенною, без чужих наглядачів. Хай же стануть ці Шевченківські роковини початком нашого з вами, культурними діячами України, ближчого взаємозрозуміння. Нехай же упаде назавжди залізна завіса!

Щиро кажемо вам: ми радо б з вами зустрілися і поговорили. Просто, безпосередньо, як люди з людьми. У звичайних, без офіційних формальностей, зустрічах і розмовах діячі культури легше могли б зрозуміти одні одних. Адже ж ми, як і ви, любимо й шануємо нашого безсмертного Кобзаря. Ми, як і ви, працюємо мірою всіх наших сил на добро й розвиток культури й науки нашої нації. Ми так, як і ви, хотіли б бачити цілий світ остаточно звільненим, як ви влучно пишете, „від усякої тиранії й імперіялізмів всіх мастей". Ми так, як і ви, не хочемо нової світової війни, не хочемо бачити над Україною й людством смертоносних свічок термоядерних бомб. Ми, як напевно ви, хотіли б дожити до здійснення Шевченкових ідеалів свободи й любови, коли справді таки нарешті

. . . на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі!

—o—

Петро Андрусів
Василь Варка
Іван Бакало
Олекса Віланюк
Євген Влакитний
Данило Богачевський
Богдан Бойчук
Василь Витвицький
Анатоль Гак
Микола Гайдак
Анатоль Галан
Василь Гайдарівський
Йосип Гірняк
Петро Голубенко
Всеволод Голубничий
Святослав Гординський
Дам'ян Горняткевич
Василь І. Гришко
Нестор Городовенко
Яків Гурський
Докія Гуменна
Любослав Гуцалюк
Олімпія Добровольська
Ілля Демиденко
Людмила Демиденко
Роман Ільницький
Іван Кейван
Григорій Китастий
Олекса Кобець
Патриція Килина
Едвард Козак
Ісидора Косач-Борисова
Григорій Костюк
Ганна Кузьмина - Шерей
Роман Купчинський
Юрій Лавриненко
Зіновій Лисько
Леонид Лиман
Іван Лисяк - Рудницький
Оксана Лятуринська
Василь Маркусь
Петро Мегик
Михайло Міщенко
Олександер Неприцький-Грановський
Володимир Петришин
Леонид Полтава
Степан Процюк
Володимир Радзикевич
Валеріян Ревуцький
Богдан Рубчак
Улас Самчук
Дмитро Соловей
Юрій Стефаник
Остап Тарнавський
Кость Туркало
Юрій Тарнавський
Левко Чикаленко
Микола Шлемкевич
Григорій Яловий
Яр Славутич
Василь Софронів-Левицький
Роман Осінчук

ЗА ПОСИЛЕННЯ АКТИВНОСТИ НАШОГО МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ

(Закінчення із стор. 2-ої)

переіндивідуаліста, бунтаря, неможливе без зорганізованої мистецької громади, проти якої можна було б скеровувати вістря своїх атак. Одначе, віримо, що прилюдні виступи відосередково настроєних мистців мали б куди більший успіх, якби вони проходили під гаслом різних ідеологічних груп всередині таки самого ОМУА, існування яких статут об'єднання передбачає, а наявність, для стимулювання атмосфери, таки необхідна.

Хоч загальні щорічні виставки ОМУА (дотепер їх було 10) охоплюють усі можливі в нас течії, починаючи від загостреного реалізму (наприклад, Любомира Кузьми), а кінчаючи на модному безпредметному малярстві (подібному до творчости Аркадії Оленської), таки хотілося б в обсязі діяльности ОМУА бачити окремі виставки ідеологічних груп, скажімо крайньо модерністичної - безпредметної (Ярослав Геруляк, Михайло Урбан, Наталія Погребінська, Володимир Пономаренко і ін.), експресіоністичної (на чолі з Юрієм Соловієм), модностилевої (Яків Гніздовський, Любомир Гуцалюк, Богдан Божемський і ін.), київської школи (Людмила Морозова і ін.), львівської із школи Олекси Новаківського (Михайло Мороз, Малюца і ін.), варшавської з колишнього гурту „Спокій" (Петро Мегик, Петро Андрусів і ін.), колишніх членів АНУМ, абсольвентів американських шкіл, бойчукістів (Володимир Вайлян), працівників церковного малярства, групи необізантиків. Цей список можна було б продовжувати колишнього гурту „Спокій" ну розгалуження нашого сучасного мистецтва.

Самозрозуміло, що для посилення динаміки нашого мистецького життя потрібне пожвавлення діяльности ОМУА в його організаційних клітинах. Побіч ідеологічних груп, про що ми вже згадували, необхідно зорганізувати окремі осередки ОМУА в різних містах поселення наших мистців. За прикладом відділів ОМУА в Філядельфії (голова Петро Мегик) і Ню Йорку (голова Володимир Ласовський) треба зорганізувати відділи в Дітройті, Шикаго, Міннеаполісі, Вашингтоні і ін. Та з найбільше живучих стимулів, мабуть, було б відкриття постійної мистецької галерії ОМУА в Ню Йорку, де у заслуговуючому імени галерії місці, з відповідним устаткованням могли б відбуватись групові й індивідуальні виставки.

Така галерія стала б центром нашого мистецького життя і тим самим оправдувала б існування ОМУА, членство в якому було б не лише патріотичним виявом, але й мало б цілком практичні мотиви. Коли пишемо ці рядки, бачимо в уяві ретроспективні виставки Михайла Мороза, Петра Холодного, Едварда Козака, Михайла Дмитерка, Святослава Гординського, Михайла Осінчука, скульпторів Сергія Литвиненка і Михайла Черешньовського. Тут була б можливість влаштувати виставку малюнків наших дітей дошкільного віку, праць померлих мистців, графіки, репродукцій мистецьких творів нашої минувщини. Галерія притягнула б увагу також чужинецьких глядачів, а постійним чергуванням виставок різних течій і напрямків засипала б творчу прірву між деякими нашими мистцями.

Побіч галерії необхідно розгорнути видавничу діяльність, брак якої болюче відчувається. ОМУА повинно приступити до видавання мистецького журналу, який всебічно розглядав би нове і старе у нашому й чужинецькому житті. Обґрунтовувати конечність такого журналу, здається, немає потреби. Це лежить не лише в потребі створення власного форуму для виміни думок, але також має бути противагою ворожим вільній думці публікаціям.

Кожна наша дія тут, на еміґрації, знаходить широкий відгомін в Україні, де окупант змушений відповідно реаґувати. Маємо на увазі совєтську пресу, яка, стривожена ростом українського мистецького життя на чужині, атакуючи еміґрацію, змушена поблажливіше трактувати „непрощенні прогріхи" мистців в Україні. Такий відгомін мала Виставка українського мистецтва в Дітройті (завдяки жертвенности п-і Марусі Бек) такий же відгомін здобув пам'ятник Лесі Українки в Клівленді роботи скульптора Михайла Черешньовського, а „Катедра св. Софії в Києві" видання Української Вільної Академії Наук в ЗДА в 1954 р. зумотивувала видання на Україні в 1960 р. майже тотожньої праці М. Кресального „Софійський заповідник у Києві".

Це — лише ілюстративні приклади, а їх можна навести десятки. Видавнича діяльність ОМУА не може і не повинна зупинитись на видаванні журналу. Ми повинні поважно застановитися над виданням „Історії українського мистецтва", брак якої доводить до нерозуміння української мистецької минувшини і спонукує раз-у-раз вертатися до проблеми наявности українського мистецтва в загальному. Не раз називаємо українське мистецтво „гордієвим вузлом", коли в суті речей не існує жадної „аніґми українського мистецтва", а всупереч усьому маємо мистецтво з його періодичним розвитком, з моментами занепаду і розвою, подібно, як це є у кожному народі. Справа видання „Історії українського мистецтва" стає актуальнішою в обличчі факту, що Академія Будівництва і Архітектури УССР разом із Академією Наук УССР ще в цьому році плянує випустити перший том шеститомової „Історії українського мистецтва" (видання має бути закінчене у 1967 році). Отже, в ім'я оборони правди ми зобов'язані приступити до публікації своєї історії. За ініціятивою ОМУА мають бути скликані збори спільно з УВАН і НТШ. Взагалі ОМУА повинно затіснити зв'язок із мистецькими відділами згаданих наших наукових установ.

Сьогодні, як нам відомо, зорганізований український мистецький світ не має зв'язку з чужинецькими мистецькими організаціями. Брак такого зв'язку закриває двері перед багатьма можливостями для українських мистців. Наприклад ,ряд американських мистецьких організацій влаштовує щорічно свої загальні виставки, на яких могли б виставляти свої праці і не члени. ОМУА, взявши на себе обов'язки посередника, може старатись вміщувати на таких виставках праці наших мистців. Властиво, такі речі повинна полагоджувати управа плянованої галерії ОМУА. Також, зареєструвавши свою галерію, ОМУА може відкрити можливості для критики і огляду наших виставок в американській пресі. Взагалі наші виставки мають бути оголошувані в пресі, як англомовній, так і національних меншин, і представники преси мають бути запрошувані на так звані превю, як це водиться в американському світі.

Реалізація тут висловлених думок можлива лише при всебічній підтримці ОМУА всіми українськими мистцями, любителями мистецтва і тим ґроном меценатів, які розуміють суть проблеми. Мусимо здати собі справу, що за рівнем нашого мистецтва оцінюється рівень нашого народу. На цьому лишаємо слово за вами, українські мистці і українська громадо!

Богдан Певний

заступник голови та організаційний референт ОМУА

Перед концертом Вадима Кіпи у Філядельфії

Мистець - музик, який не дає про себе знати в концертової естради хоч-не-хоч іде поволі в забуття, дармащо такий мистець у сприятливих для нього умовах міг би дійти до висот усесвітнього значення.

Традиція неспроможности показати себе світові; без змоги прославити і себе і свій народ — як каже проф. П. Зайцев — є трагедією саме нашого Вадима Кіпи, одного із найславніших під сьогоднішню пору українських віртуозів — піяністів у цілій діяспорі.

Не помилилась „Свобода", коли писала 13-го травня 1952 р., що „фортепіян співає в руках Кіпи".

Щоб одначе дійти до тієї майстерности, яку захоплено в 1943 р. подивляв Берлін, в якому займав становище професора столичної консерваторії Клінвора і Шарванки — був тридцять літ тому відмінником Київської Консерваторії і улюбленим студентом відомого проф. Беклемішева і в рік після завершення своєї музичної освіти 1937 р. став лавреатом Всесоюзного Конкурсу Піяністів.

Доцінюючи його обдарованість і надзвичайні здібності, доручено йому професуру в клясі фортепіяну Київської Консерваторії, саме в цій, у якій навчався.

Згодом проходить ряд його індивідуальних концертів по більших містах України і поза її кордонами та низка виступів як соліста в симфонічних концертах, у яких широким масам одушевлених слухачів показав (за висловом проф. П. Зайцева) „свої чародійні руки і чародійні руки".

Не згадуючи захоплених Кіпою чужинців, незлічима кількість блискучих рецензій пера авторитетних музичних критиків і, слів признання представників науки і літератури нагадують нам про вартість мистця.

З уваги на обмеженість друкованого не цитуватимемо рецензій фахових музичних критиків — повторимо тільки деякі Баркою писані слова про проф. Вадима Кіпу як доказ як уміє оцінити творчість нашого славного піяніста, поет, письменник і маляр.

Ось вони: „В. Кіпа першорядний майстер в дограничо життєвій ритміці, де розкривається внутрішній закон і де ряди могутніх символічних „ключів" зо сфери творчого.

В нього суверенне опанування ритмічних ткани, особливо в бурхливих обрисах.

Одночасно з повною безпосередністю переривання: в кожному мотиві, в кожному звороті музичного речення, зближеність уяви почуття думки як тільки можна в суцільний творчий порив. Вміння викликати музичний образ у найглибших вимірах мистецького. „Ми вдячні „Українській Вільній Академії Наук", що спонзорує найближчий концерт Вадима Кіпи, який відбудеться в неділю дня 12-го квітня ц. р., о год. 8 веч. в залі „Етікал Сосаєті" у Філядельфії, де українська і чужа публіка є знаменна своєю прихильністю і теплотою до концертантів.

Клим Ярославський

● Мати двох синів в публічних школах пані Меделін Моррей в Балтиморі, Мериленд, яка своєю скаргою спричинила була те, що Найвищий Суд ЗДА визнав був за незгідне з Конституцією публічно молитися в школах, внесла скаргу до суду, домагаючися, щоб із приречення вірности цій країні скреслити слово „андер Ґод". Вона каже, що як атеїстка не може складати такого приречення, яке обмежує її волю її сумління.

З болючими серцями повідомляємо Приятелів і Знайомих, що дня 24-го березня 1964 року по короткій недузі відійшов у Вічність на 75-му році життя наш Дорогий БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п. МИКОЛА ПЕТРИНА

народжений 12-го лютого 1889 року в Бережанщині, Зах. Україна.

Похорон відбувся в суботу 28-го березня ц. р. з Української Католицької Церкви Св. Иосафата на парохіяльний цвинтар.

В глибокому смутку —

ДОНЬКИ і СИНИ з Родинами

Складаю щиру подяку: Отцеві Пароховi Улицькому, редакторові О. Новицькому, всім Приятелям і Знайомим, що віддали Покійному останню пошану своєю присутністю під час похорону.

ЄВГЕНІЯ і СТЕФАН ГІЩИНСЬКІ

В ПОШАНУ ІВАНА ШКВАРКА

Під час похоронів

сл. п. **МИКОЛИ ДАНИЛИКА**

дня 20-го березня ц. р., замість квітів на свіжу Його могилу, складено пожертви на будову хреста-пам'ятника на могилі українського письменника і політв'язня Івана Шкварка, що був родичем і односельчанином Покійного з с. Звенигороду, повіту Бібрка.

Пожертви склали такі особи:

По $10: Боднар Євгенія і Мирон, Гадуняк Рената і Ярослав, Зеневич Текля і Семен, Кузьменко Марія і Кость, Мох Анна і Данило, Карпінський Осип, Керницький Іван; по $5 дол.: Стеців Марія і Богдан, Собенко Іван, Шутяк Софія і Пантелеймон, Нагірний Дмитро, Паливода Іван, Перетятко Андрій, Куловкич Прокіп, Кручко Катерина, Павленко Микола, Мороз Богдан, Пригода Іван, Пастернак В.

Крім того дрібними пожертвами складено дол. 15. Разом, на руки Голови Комітету Бібрка, п. Ів. Собенка, передано суму дол. 145.00, за що Всім Вш. Жертводавцям сердечну подяку складає

КОМІТЕТ

ЗІ СПОРТУ

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

„Тризуб", Філядельфія — „Гота" Ф. К., Норт Берген, футбольні змагання півфіналу Сходу з циклу гор за Чашу ЗДА, відбудуться в неділю, 12-го квітня, о год. 2.30 по полудні на грищі при 29-ій і Камбрія вулицях у Філядельфії.

УСК Ню Йорк — Гобокен С. К., мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу, відбудуться в неділю, 12-го квітня о год. 2.30 по полудні на грищі Шіцен Парку в Норт Берген, Н. Дж.

„Чорноморська Січ", Ню'арк — „Гакоах", Ню Йорк, мистецькі змагання Американської Футбольної Ліги, відбудуться в неділю, 12-го квітня 1964, о год. 2.30 по полудні на грищі: Айронбавнд Філд при Вілсон Евню в Ню'арку, Н. Дж.

Відбиванковий турнір дружин чоловіків відбудеться в суботу, 11-го квітня в залі Української Централі при 240 Гови Евню в Пасейку, Н. Дж. Початок змагань о год. 10.00 рано. Господарем змагань є відбиванкова секція Української Централі.

ЮНАКИ ЗДА ЗДОБУЛИ ДВІ НЕРІШЕНІ І ОДНУ ПРОГРАНУ

На першостях юнаків Північної і Центральної Америки, які тепер відбуваються в Гватемалі, збірна юнаків ЗДА відбула досі три із чотирьох гор в своїй групі. Репрезентанти юнаків ЗДА, в яких складі грають два українці, Олександер Попович і Роман Куц, закінчили дві зустрічі нерішеними: 1:1 з Джамайкою і 0:0 з Нікарагвою, та програли свої треті змагання 1:3 з Гватемалею. Американцям остали ще одні змагання проти Сан Сальвадору, але без огляду на вислід важко сподіватися, щоб вони добилися до дальших розгривок, бо вони мусіли б для цього здобути принаймнеше друге місце в своїй групі п'яти репрезентацій.

В. ШМОТОЛОХА ВИБРАНИЙ ДО ЗБІРНОЇ Н. А. Ф. СОЮЗУ

Тренер Н. А. Ф. Союзу Джан Гербергер проголосив склад вибраної ним репрезентації, яка має зустрінутися з футбольною одинадцяткою Нової Зеляндії вже 25-го квітня в Ню Йорку. До збірної Н. А. Ф. Союзу визначив Гербергер 16 змагунів, в тому молодого змагуна УСК-у Володимира Шмотолоху до нападу та оборонця з УСК-у Янга.

Вислідн футболу зі стейту Коннектикат.

УСК Бріджпорт виграв перші мистецькі змагання сезону А кляси з Італійськими С. К. з Ню Гейвену вислідом 4:3. Змагання відбулися минулої неділі, 5-го квітня в Бріджпорті.

УСК Гартфорд здобув перемогу 3:0 над „Б" дружиною Італійсько - Ам. Зірок в мистецьких змаганнях „Б" кляси, які відбулися в Гартфорді Ворота для УСК-у стрілили: А. Наконечний 2 і Р. Заставський.

УСТ „Довбуш" Ню Гейвен переміг 8:2 дружину Португальського С. К. із Денбирі у товариських футбольних змаганнях минулої неділі. **М. Я.**

„ТРИЗУБ" — ІТАЛІЙСЬКИЙ С. К. 3:0 (1:0)

Філядельфія, 5-го квітня. — „Тризуб" виступив до цих футбольних змагань чвертьфіналу Сходу за Чашу ЗДА без Кравця і Петерсена, але з новими змагунами Вентландом і Луною. Італійці з Рочестеру показалися твердою і завзятою дружиною, яка грала проривами і була добре стрілою диспонована, але її наступи заломлювалися на оборонних лініях „Тризуба". „Твердий горіх" прорив „Тризуб" щойно на 30-ій хвилині, коли Вентланд, знаменитий першодивізійний змагун з Аргентини, притомно стрілив з лівого крила перші ворота. В другій півгрі „Тризуб" повністю перебрав ініціятиву і вже в четвертій хвилині В. Чижович здобув другі ворота „бомбою" після знаменитого і швидкого підїзду нападу. Двох інших воріт зі стрілів В. Чижовича суддя не признав, хоч тільки другі були сумнівні. По ході гри виглядало, що італійці програють високим вислідом, але рахунок воріт скінчився третіми зі стрілу Вентланда у 75-ій хвилині.

Змагання були завзяті і емоційні, а при цьому „фер". Дивувало нас, що не використано повністю Вентланда і ведено гру більше правою стороною. У нападі найслабшим був Яковина і його варто було замінити Клинчиком, який на попередніх змаганнях показався кращим від Яковини і Санчеза. В. Чижович був, як звичайно, дуже працьовитий, але придержував м'ячі, у висліді чого пропали деякі нагоди. Ферейра, який тепер став тренером, був у цих змаганнях дуже динамічний. Новий штопер Луна, подібно як Грушецький в перших змаганнях минулої неділі, ще не освоївся, але мав всі завдатки доброго змагуна. Грушецький в цих змаганнях вже був набагато кращим. Склад „Тризуба": Свич, Бородяк, Рач, Грушецький, Луна, Ілай, Санчез, В. Чижович, Ферейра, Яковина, Вентланд. На резерві: Варварюк, Є. Чижович, Клинчик і Мунез. Глядачів 1,500. **Яр. К-ий**

УСК — „ДЖУЛЬЯНА" 1:1

Ню Йорк, 5-го квітня. — Висока ставка цих мистецьких змагань „Великої Десятки" Нім. Ам. Футбольного Союзу, які рішали про теперішнє, а може і кінцеве перше місце, була причиною дуже нервової гри обидвох сторін. Дефензивні лінії УСК-у і „Джуліяни" грали так обережно, що було дуже мало стрілів по воротах, а середлінія майже постійно світило порожнечею. Ворота до УСК-у впали вже в 14-ій хвилині зі стрілу Гонзалеса „ножичками", не без вини Янга і Цапа. На вирівнання прийшлося ждати довго, при чому італійці від початку другої півгри вели гру на час, навіть симулюючи контузії. В тому часі замітні були нагоди Сметгирста, який зі шести метрів стрілив воротареві в руки, та Прендергаста, якого удар головою післав м'яч понад ворота. На 85-ій хвилині впали несподівані ворота для здеприморованих вже симпатиків УСК-у, коли Сметгирст добив випущений з рук воротаря м'яч.

Дружина УСК-у в своєму сильному складі мала клопоти із контролею м'яча та неточними подачами, мабуть через непривичний для неї пісковий грунт грища. Цей досвід повинен навчити їх, щоб перед важними змаганнями на Айнтрахт Овал постаратися про один вечірній тренінг на цьому грищі. В нападі Мулвой і Шмотолоха щойно в другій половині надали тон пляновій грі. Картері був кращим від Цапа, а Меквілкен мав слабі моменти на штопері. Ліва сторона дефензиви УСК-у виглядала слабше, але тут можна шукати причини в швидкому криловому „Джуліяни" Масрі і твердому Бугареві, які вивилися добрими оборонцями.

Склад УСК-у: Яблеаський, Фрайтаг, Янг, Картері, Меквілкен, Цап, Скірка, Шмотолоха, Сметгирст, Мулвой, Прендергаст, (Фігередо, Клівець, Фігередо, негр з Південної Африки, грав лише десять хвилин на лучнику.

Суддя Мек Гован не був на висоті завдання і вперто не „бачив" рук на карному полі італійців. Дивним було взагалі рішення дати суддювати змагання тій самій особі, яка не вміла опанувати попередніх змагань УСК — „Джуліяна", яких глядачі не дали закінчити. **в. с.**

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — МАДЯРСЬКИЙ С. К. 1:1 (0:0)

Ню Броневік, 5-го квітня. — Як і можна було сподіватися, гра була завзята і в ній футболісти обидвох дружин грали жертвенно та з самопосвятою. Перша півгра проходила з легкою перевагою січовиків, але, хоч нагоди мали обидва суперники, закінчилася безроботно. Друга половина визначалася швидкою грою, яке виджерали обидві дружини до кінця. Мадяри попсувалися особливо швидкістю і їхні напасники непокоїли дефензиву „Січі" сольовими акціями. Одна акція закінчилася, не без вини оборонця і воротаря, воротами до „Січі" зі стрілу Вебера на 51 хвилині гри. До цього часу, тобто впродовж шести хвилин від початку другої півгри, мадяри мали в акції 12 змагунів. Січовики не заломилися втратою воріт і дальше держали ініціятиву та проводили гарні акції, яких, на жаль, не вміли викінчити. Обидва крайники, а особливо лучний Гомез, заграли слабше, як звичайно. Вирівнання для „Січі" здобув на 72-ій хвилині Савицький з гарної подачі Спайча з кута. Кінцеві хвилини зустрічі проходили під знаком дальших фатальних помилок змагунів обидвох дружин. З найближчої віддалі перестрілили: Гомез, Вільчак і Спайч, а мадяри не використали в тому часі одинадцятки. Суддя тенденційно пореочував фавлі і відсторонії мадярів, але добре стежив за ними у січовиків. Так він допоміг мадярам вдержати ремісовий вислід.

В порівнянні з попередніми змаганнями треба цим разом відмітити, що гра січовиків значно поправилася і вони вже вдержали швидке темпо до кінця змагань та зуміли вирівняти вислід. Це перші овочі тренінгів, що їх проводить З. Снилик.

Склад „Ч. Січі": Голуб, Саварин, Павлишин, Каздоба П, Келлі, Снилик, В. Вільчак, Гомез, Спайч, Дудра, Л. Вільчак, Савицький, Понось і Сольчаник.

В завзятих грах минулої неділі за третє і четверте місце А. Ф. Ліги і право ввійти до найвищої ліги Сходу ЗДА крім нерішеної „Січі" були ще другі несподівані вислідн: „Гакоах" переміг „Бока Джуніорс" 2:1, а „Юрик Тракерс" виграли з „Польськими Соколами" 3:1.

О. Твардовський

„ДОВБУШ" ЗДОБУВ ДРУГЕ МІСЦЕ НОВОЇ АНГЛІЇ

Спрінгфілд, Масс., 4 квітня. — У відбиванкових першостях жіночих дружин Нової Англії „Довбуш" з Ню Гейвен зайняв лише друге місце, хоч не програв ні одних змагань. Вирішили про це дві нерішені „Довбуша", через які жінки УМСА з Фол Ріверу випередили довбушанок на одну точку. Перший сет з цим чемпіоном виграла дружина „Довбуша" високим вислідом 15:2. Це вперше після трьох років, в яких „Довбуш" мав першість Нової Англії, ця українська жіноча дружина віддала чемпіонат противникам. **М. Я.**

В Українській Студентській Громаді...

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

таючи свої твердження відомими фразами про „дружбу народів СССР", „мирне співіснування" з іншими країнами і подібне.

В загальному, доповідь мала суто пропагандивний характер і в ній повторено тільке те, що можна вичитати в багатьох совєтських пропагандивних книжках і журналах.

Цікавішою вже могла бути дискусія, якою енергійно проводив проф. Гунчак, часто коментуючи, реферуючи, пояснюючи а то й відповідаючи на запити із залі. Деякі із запитів та відповідей під час дискусії:

Запит: Чому не поставлено перед суд Кагановича і Молотова за участь в організуванні штучного голоду в Україні? *Відповідь:* Не можна говорити про „штучний голод", бо на це немає жадних доказів. Офіційний декрет про конфіскату харчів і збіжжя відносився до всіх республік СССР і не був спрямований на винищення українського народу. Наслідки цього декрету пізніше „оплакував" навіть Сталін. На запит, чому Хрущов твердив недавно, що Сталін був би вивіз на Сибір усіх українців, але „не стало вагонів", доповідач заявив, що це відносилося передусім до „буржуазних націоналістів" — ворогів „совєтського народу". *Запит:* Чому агент КГБ Сташинський, вбивник Степана Бандери і д-ра Лева Ребета, діставі наказ з Москви, а не з Києва? Доповідач з обуренням відмовився відповідати. *Запит:* Як доповідач пояснює публікацію антисемітської книжки „Юдаїзм без прикрас" Академією Наук в Києві, коли ж відомо, що в СССР нічого не публікується без згоди центральної влади в Москві? *Відповідь:* Книжка — справа дискусійна, її автор, Т. Кичко — „експерт по проблемах юдаїзму". Книжку вже скритиковано „за погані малюнки", але матерія багатий змістом та джерельними фактами. Що книжка появилася українською мовою — це ще один доказ, що українські совєтські науковці працюють в різних ділянках та роблять великі поступи. *Запит:* Чи є релігійне переслідування в Совєтському Союзі і в Україні, чи переслідують жидів? Чому знищено Українські Церкви та їх ієрархів? *Відповідь:* переслідування жидів в СССР — це видумка американської преси. Студіюючи в Києві, доповідач — твердить він — сам жив у жидівській родині, їв мацу та побував у божниці. Релігійне переслідування в СССР — твердить він — не існує, це „видумка" ворогів Совєтського Союзу на Заході. Натомість в СССР пропагується атеїзм, що змірає до виелімінування „залишків релігійних пересудів". Церкви та божниці „перебудовуються", бо до них „ніхто не ходить" і вони „стоять пустою". Очищений від церков і манастирів терен використовується на засіви, на розбудову колгоспів, фабрик, тощо. Священиків покарано тому, бо „вони благословляли нацистів" та „українських буржуазних націоналістів" у боротьбі проти „батьківщини". Їх покарано, як „зрадників народу". На завваги д-ра Гунчака, що більшість священиків, зокрема Митрополит Сліпий не були політиками, доповідач заявив, що „влада, видно, мала докази їхньої співпраці з нацистами"...

Таких і подібних запитів і відповідей було багато більше. В загальному, доповідач користувався відомими не тільки українцям, але й багатьом американцям трафаретними фразами з совєтського пропагандивного арсеналу. В кінцевому результаті, для спостерігача було ясно, що ані доповідач нікого не переконав, ані студенти нічого нового не довідалися. Із біля 150 присутніх, до кінця дискусії залишилося не більше третьої їх частини.

Доповідь, передбачена на год. 12-ту вполудне, почалася із запізненням на 45 хвилин, що їх потребував модератор доповіді на перевірку приявних та випрошення із залі кількох осіб, які в його опінії не мали права на участь у тому зібранні, бо не були зв'язані з академічним життям. На доповіді були представники преси.

ТАРЗАН, ч. 5219. Тубілець душить Боббі!

З твердою рішучістю Тарзан пішов за слідом невідомого викрадача Боббі.

Незабаром він почув заглушений крик...

Він побачив одного з тубільців — носіїв, який безжалісно старався задушити хлопця!